

հայ զիւղն որ վերջի երկու տարուան մէջ մեծ մասը գաղթեցին ռուսական հողը, այժմ կան 20 տուն հայ և գաղթողներու կայուածներն դրաւած են քրդեր:

Ղարա-Պազարէ մի ժամ հարաւ կայ Զուճան հայ զիւղն 30 տնուոր, որք մեծաւ մասամբ դաղթած են:

Զուճան Մպատայ արևելեան կողմն Մուրատի ձախ ատեն դէպի հարաւ երկարացած մի դաշտագետնոյ վերջաւորութեան վերայ է. ուր կայ մի եկեղեցի խաչաձև շինուած, որոյ կաթուղիկէն խոնարհած է, բայց մնացած մասի բարձրութիւնը զմարդ կը հիասթափէ:

Զուճանէ 2 ժամ արևելեան հարաւ, և Ռիատինայ ուղղակի հարաւն, կան բազմաթիւ ջերմուկներ:

Այս տեղ կը գտնուին ամենաբնտիւր ջերմուկներ և անհաշիւ. այս ջերմուկներու հիանալի վայրն կարժէր ընդարձակ նկարագրել, սակայն դժբաղդաբար լռելեայն կանցնիմ, երկու անգամ ունեցած այցելութիւնս և նկարագրութիւններս հրոյ ձարակ արած լինելուս:

Զուճանէ 2 ժամ բարձր արևելեան հարաւ ջերմուկներու ճանապարհի վերայէն կերևի Մասիս ցըյատակ, ուստի 1 1/2 ժամ խոնարհեցանք անցանք Մուրատի վերայ կազմուած բնական կամրջէն, որ կրային ջրէ կազմուած է և դեռ եզրներու վերայ կը տեսնուին ծակտիք, ուստի ջուրը հոսած վայրը կը քարանայ, կամրջի յատակը կը բղխի մի ջուր, աւազի հատեր բղխման վայրն խաղալով՝ խաւ կը կապեն, ու լինքի չափ կը լինին, ապա այլք. ժողովուրդն կը հաւաքէ, կը ծակէ, ու լինք կը շինէ: Զորի այս կողմ կան բազմաթիւ ջերմուկներ, այլ և այլ հանքային նիւթէ բազկացած. Մպատէն մինչև այս ջերմուկներն տեսնուած ժայռերն ամբողջովին իրարու նման են և կրային նիւթէ կազմուած: